

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИЗ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ДУХУ (БАГАТОГРАННІСТЬ І НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ)

Збірник тез доповідей
VI Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів,
аспірантів та ад'юнктів
23-24 листопада 2023 року

Львів 2023

УДК 378.14

ГЕНДЕРНА ЧУТЛИВІСТЬ , ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ

Анастасія АНДРУЩИШИН

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сьогодні принцип гендерної рівності вважається необхідною умовою формування громадянського суспільства. Серед багатьох наукових термінів, які використовуються в гендерному дискурсі, одним із найважливіших є культурна концепція гендеру, і з точки зору природи освіти, я вважаю, що її складовими елементами є гендерні знання та гендерна чутливість. Щодо першої складової зауважимо, що її зміст досить прозорий. Це збірник наукової та суспільно-політичної інформації, яка певним чином торкається гендерної проблематики (проблем соціально-політичного та соціально-культурного буття людей, що визначаються своєю статтю). Щодо другої складової – гендерної чутливості, то тут не все так однозначно, про що свідчить досить часто «плутання» термінів «сензитивність» і «чутливість» у наукових і публіцистичних текстах. Ось деякі з найпоширеніших визначень:

1) «Гендерна чутливість є одним із критеріїв оцінки змін у плануванні, проєктів, досліджень та аналітичних методів. Заплановані зміни та гендерно-чутливі підходи не призведуть до погіршення стану жінок і чоловіків, це сприяє створенню гендерного балансу».

2) «Гендерна чутливість — це визнання того, що проблема дискримінації в сучасному суспільстві ще не повністю вирішена, визнання того, що суспільство висуває різні вимоги до чоловіків і жінок, і що такі нав'язані обмеження не є ані вигідними, ані

корисними для жінок», чоловіки, насправді, те ж саме вірно і для суспільства».

Різне тлумачення терміну можна пояснити труднощами «формування української гендерної термінологічної системи». Ми розглядаємо це питання з педагогічної точки зору, тобто як невід'ємну частину гендерної культури молоді ми спираємось на орієнтири системи думок (оцінок, думок, переконань тощо), які сформувалися (або лише потребують бути сформованим) особи чи соціальні групи, які демонструють своє розуміння взаємозв'язку між гендерними ролями та обставинами реального світу, які визначають насиченість і наявність у них розуміння гендерної чутливості як засобу демонстрації своїх здібностей. Особисте переконання групи полягає в тому, щоб відчувати певні соціальні неприємності від ракурсу «гендер».

Близьким до цього підходу є визначення «гендерної чутливості» М. Штильової: «Під гендерною чутливістю» ми розуміємо здатність учителя сприймати, розпізнавати та моделювати вплив вербальних, невербальних та об'єктивних чинників соціального середовища. Методи та форми формування у дітей гендерної ідентичності, а також здатність розпізнавати та реагувати на ознаки дискримінації за ознакою статі (сексизм) є прийнятною, оскільки визначає лише одного учасника освітнього процесу (вчителя), а можливо, занадто прямо пов'язує «формування гендерної ідентичності» з «реакцією на дискримінацію».

Дивує відсутність усвідомлення гендерних питань у педагогічних закладах. Тут простежуються три основні тенденції: повне заперечення актуальності проблеми (а отже, і існування самої проблеми); заперечення зручності гендерних досліджень (ідея: асиметрія дійсно існує, але в силу своєї вічної природи) проблема взагалі не може бути вирішена); Гендерні питання повністю поглинені питаннями співіснування статей (перспектива, характерна для

викладачів психології, які підходять до питань на основі традиційних наукових принципів).

«Гендерна чутливість» – це дослідження різноманітних проявів нерівності між чоловіками та жінками та дискримінації за статевими ознаками. Таке розуміння гендерної чутливості допоможе нам гармонізувати наше суспільство, щоб кожен із нас мав право на особистий життєвий вибір та його реалізацію, як би це комусь не здавалося дивним і «неправильним». Шляхом розвитку гендерної чутливості є впровадження принципу гендерного балансу в освітній процес.

Гендерний баланс означає усунення гендерної ієрархії в суспільстві, де одна стать домінує, а інша – підпорядковується. Обидва страждають від ієрархії. Жінки не можуть повністю реалізувати свій людський потенціал, а чоловіки змушені жити на межі, доводячи, що він найсильніший, найрозумніший, найсміливіший, що він далекий. Від емоцій і «слабкостей». Домінування однієї статі над іншою призводить до насильства та інших відвертих порушень прав людини.

Шлях гендерної культури лежить через гендерну свідомість, гендерну толерантність і поведінкову впевненість, що вимагає від особистості формування механізмів самовизначення та саморегуляції. Право бути собою, право робити вільний і свідомий вибір, андрогінність як злиття «жіночого» і «чоловічого» в одній людині, що забезпечує найбільші можливості для особистісного розвитку дітей, незалежно від їх статі, однаково виховання, партнерство, гендер, тощо формують сутність демократичного світогляду підростаючого покоління, що рухається до європейського освітнього простору.

Таким чином, практично в кожному гендерному дослідженні розглядуваний концепт використовується як загальновідомий, проте контекст, у якому він використовується, дозволяє трактувати його по-різному. Вважаємо, що розуміння гендерної чутливості як основи гендерної культури особистості, що закладає основу для формування

гендерно збалансованого суспільства, має бути пріоритетом у процесі вищої освіти. Очікується, що майбутнє українське суспільство та його громадяни будуть більш гендерно гнучкими, чутливими та здатними подолати багато, якщо не всю нерівність. У цьому сенсі гендерні дослідження мають великий потенціал для інновацій.

Отже, можна сподіватися, що запровадження гендерних курсів у практику вищої освіти призведе до «поступового ослаблення патріархальних культурних моделей, що поступиться місцем культурі справжньої гендерної рівності». Опосередковано це відобразиться на зменшенні статистики насильства над жінками та дітьми, а також ослабленні проявів сексизму в суспільстві, освіті та науці. У цілому це призведе до появи та розвитку нової культури бісексуальних стосунків – заснованої на рівності, толерантності, повазі до прав людини, самореалізації та особистісній унікальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Говорун Т. В. Гендерна психологія : [навч. посібник] / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – К. : Видав. центр „Академія», 2004. – 308 с.
2. Голованова Т. П. Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді : [монографія] / Т. П. Голованова. – Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2007. – 338 с.
3. Гришак С. Про поняття «гендер» у контексті професійної підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2005. - № 3. – С. 74-77.
4. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві / ПРООН. – К., 2007. – 143 с.
5. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К.: „К.І.С.», 2004. – 536 с.

6. Пашкова О. Теоретичні засади гендерної культури і смисложиттєві орієнтири // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2005. - № 1. – С. 61-68.

7. Проблема гендерної нерівності в педагогічній освіті [Аналітична інформація за результатами „фокус-групового” соціально-психологічного дослідження]. – К. : ПЦ „Фоліант”, 2003. – 59 с.

УДК 811.111 + [811.1/9:355/01]

ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ УКРАЇНЦЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Максим ХОПТА

*Науковий керівник - Тетяна ПУНДИК, викладач кафедри
українознавства та міжкультурної комунікації*

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Вплив англійської мови на формування мовної картини світу українця в умовах воєнного стану може бути суттєвим. У таких умовах інформація, зокрема новини та ресурси з іноземних джерел, можуть бути обмеженими або цензурованими. У цьому контексті знання англійської мови може стати цінним ресурсом для доступу до об'єктивної інформації та спілкування з міжнародним співтовариством. Також англійська мова може вплинути на формування нових термінів та понять українців, адаптованих з англійської мови, які відображають реалії воєнного стану і міжнародних відносин.

В умовах воєнного стану формування мовної картини світу українця може відбуватися наступним чином:

- мовна адаптація: створюються нові слова та фрази, щоб описувати специфічні реалії воєнного конфлікту, такі як «окупанти» - "**occupiers**", «мобілізація» - "**mobilization**", «бойові дії» - "**military actions**" тощо. [1]

- використання іноземних слів: залежно від міжнародного контексту конфлікту, англійські та інші іноземні слова можуть увійти до української мови для опису сучасних подій і термінів. Термін «дрон» (від англ. "**drone**")

Константин БУРНАДЗ

ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ УКРАЇНСЬКОЇ БЛОГОСФЕРИ
ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....367

Вероніка ЯРИНИЧ

CULTURAL SELF-IDENTIFICATION AND THE CONCEPT
OF DIGNITY.....370

Михайло БУТА

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ
ПОСАД ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.....374

Роман ЮЖЕКА

THE DOMINANCE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE
IN THE CONDITIONS OF BILINGUALISM.....376

Владислав ВОРОБЕЦЬ

ВПЛИВ АНГЛОМОВНОЇ ПОЖЕЖНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
НА МОВУ ТА КУЛЬТУРУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.....379

Марія СЕМАНЮК

ВИБРАНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ
СТУДЕНТІВ З УКРАЇНИ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ У ВНЗ ПОЛЬЩІ.....381

Юлія ЗУБ

МІКРОТОПОНІМИ ВОЛОДИМИРСЬКОГО РАЙОНУ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ВІДОНІМНІ НАЗВИ.....385

Анастасія АНДРУЩИШИН

ГЕНДЕРНА ЧУТЛИВІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА
СКЛАДОВА ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ.....390

Максим ХОПТА

ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ
МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ УКРАЇНЦЯ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....395